

КОММУНИКАТИВТІК КРЕАТИВТЕГІ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ДАРЫНДЫЛЫҚ

Жусупбекова С. И. – физика пәні мұғалімі, С.Саттаров атындағы мектеп-лицейі, Қарағанды қаласы.

Ұсынылған мақалада коммуникативтік креативтілігін таныта алатын, яғни өзара қарым-қатынаста сөйлеу әдебі, тілдік мазмұны, зияткерлік ақыл-ой өрісі, шығармашылық дарындылығы дамыған, стандартты емес ерекше ойлайтын, жылдам жеңіл, ерекше шешім шығаратын тұлғаны айқындау мүмкіндіктері қарастырылады.

Кілт сөздер: креатив, шығармашыл, коммуникативті, дарынды, зияткер, тұлға, зейн, ақыл-ой, қалыптасу.

Қазақстан Республикасының «Білім туралы» заңында мемлекеттік саясат негізінде «Әр баланың қабілетіне қарай интеллектуалдық дамуы жеке адамның дарындылығын таныту» мәселелері енгізіліп отырғаны бәрімізге анық. Жеке тұлғаның бойындағы ерекше қабілетін, дарындылығын анықтау және анықтай отыра одан әрі дамуына бағыт- бағдар беру өте күрделі жұмыс. Алайда тұлғаның жеке қабілетін анықтап, бағыт-бағдар беріп, болашыққа жетелеу – ұстаз парызы. Тұлғаны заман талабына сай икемдеп, өз заманының озық өнегесін оның санасына сіңіре білу, оларды шығармашылық бағытта жан-жақты дамыту-бүгінгі күннің басты талабы.

Ғылыми зерттеулерге жүгінсек, «Креатив» түсінігін алғаш рет 1922 жылы Д.Симон «шығармашылық қабілеттер» түсінігінің баламасы екендігін, тұлғааралық қарым-қатынастағы күрделі жағдайлардың логикалық дамуын түсінуге, адамдардың ішкі мотивтерін түсінуге қатысты әлеуметтік интеллектің факторы ретінде қарастырған. Сонымен қатар, жеті параметрін анықтап көрсеткен. Атап айтсақ: проблеманы табу және қоюға қабілеттілік, жаңа идеяларды табу, түрлі идеяларды өндіру қабілеттігі-иілгіштік, стандартты емес идеяларға қабілеттілік, бір идеядан екіншісіне жылдам өтуге даярлық, анализ бен синтезге қабілеттілік, байқампаздық.

Жеке тұлғаның бойындағы кездесетін коммуникативтік креативтілік құраушыларына тоқталатын болсақ, олар: коммуникативтік қарым-қатынас, тілдік мазмұн, мінез-құлықтық сапа, креативті ойлау, зияткерлік іс-әрекет, сөйлеу мәдениеті, шығармашылық, дарындылық қасиеттері. Коммуникативтік қарым-қатынас-ікемділік, ашықтық, әсерлік, жылдамдық қасиеттерін сипаттайды. Тілдік мазмұн – сауаттылық, айқындық, дәлдік, мәтіндік қасиеттерін айқындайды. Мінез-құлықтық толеранттылық, түсінушілік, кішіпейілділік, адамгершілік қасиеттерін сипаттайды. Креативті ойлау-қырағылық, ұшқырлық, ұтқырлық, стандартты емес шешім қабылдай алу қасиеттеріне ие. Зияткерлік –ақыл-ой, дивергентті ойлауды қалыптастырады. Сөйлеу мәдениеті дыбыс ырғағы, сөйлеу мәдениеті, қарым-қатынаста болу, жылдам тіл табыса алу қасиеттерін тұжырымдайды.

Шығармашылық дарындылық – жеке тұлға бойындағы ұқыптылықты, жинақылықты, зейіннің тұрақтылығын, еңбек ету қабілетінің икемділігін, ақыл-ойын, логикалық ойлауының шапшаңдығын дәріптейді. Сонымен қатар, ойлау тездігін қалыптастырады. Осы жерде «қалыптасу» ұғымына тоқталатын болсақ, педагогика ғылымы тұрғысынан ол «оқыту-білім беру-тәрбиелеу-шығармашылық іс-әрекет-даму-қалыптасу» негізінде түсіндіріледі. Қалыптасу адамның тұлға ретінде кемелденуі, байыпты парасат деңгейіне жетуі болып саналады. Қазіргі таңда, яғни бүгінгі жаһандану дәуіріндегі заман ағымына, жасына қарамай үнемі білімін жетілдіріп отыруы, мәдени, саяси және экономикалық қызметтерге белсене араласуы жеке тұлғаның функционалдық сауаттылығының қалыптасуы деп түсінуге болады.

Жоғарыда айтылғандай жеке тұлғаның бойындағы коммуникативтік креативтегі шығармашылық қасиеттерін айқындау барысында төмендегідей жұмыс жоспары құрылды. Оқушының денсаулығын мектеп медбикесі арқылы айқындау, мектеп психологы арқылы оқушылардың жеке қабілеттерін ашу, ата-аналармен, ұстаздармен сұқпаттасу, сауалнама алу, балалар шығармалары, эссе, күнделік жазбалары. Қосымша оқылатын әдебиеттер тізімін жинақтап ұсыну. Сонымен қатар, қалалық, облыстық, республикалық, халықаралық деңгейдегі жарыстарға, жобалар қорғау, пәндік, олимпиадаларға қатысу, интеллектуалдық ойындарға, жарыстарға қатыстыру.

Физика пәнін оқыту үрдісінде жеке тұлғаның қалыптасуының танымдық, логикалық, шығармашылық деңгейлері ескеріледі. Танымдық деңгейі: оқу материалын игеруі, қызығуы, танымдық белсенділігі. Логикалық деңгейі: логикалық ойлау операцияларын игеруі, оқу материалдары бойынша тапсырмаларды орындауы, оқу материалын игеруі, қызығуы, танымдық белсенділігі. Шығармашылық деңгейі: шығармашыл қадам жасау, ізденіс, шешім қабылдай алу, ой туындату, ойын еркін жеткізуі.

Қорыта келгенде, О.Бальзактың «Ұдай еңбек ету – өнердің де, өмірдің де заңы» дегеніндей, жеке тұлғаның коммуникативтік, креативтік, шығармашылық, дарындылық қабілеттерін арттыруда ұстазға үнемі ізденуге, тұрақты еңбек етуді міндеттейді.

Әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.
2. Қазақстан Республикасының Президентінің «Дарынды балаларға арналған мектептерді дамыту және қолдау көрсету туралы» Әкімі.
3. Ү.Жексенбаева «Жеке тұлғаның дарындылығы», 2017 ж.
4. С.Төлтебаева «Дарынды балалардың шығармашылық тұлғасын қалыптастыру», 2010 ж.
5. Н.Закирова, Р.Р. Аширов «Физика», 2018 ж.

УДК 316.6

ОСОБЕННОСТИ ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ПОДДЕРЖКИ ДЕТЕЙ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ В ИНКЛЮЗИВНОМ ОБРАЗОВАНИИ

Журтукова А. О. – Социальный педагог, КГУ «Кабинет психолого-педагогической коррекции Мендыкаринского района» Управления образования акимата Костанайской области.

В статье раскрываются закономерности, основные принципы и особенности методики в работе с родителями, воспитывающие детей с ограниченными возможностями в здоровье. Использование различных современных технологий в обучении детей с особыми потребностями.

Ключевые слова: ограниченные возможности, коррекционные занятия, нарушения в развитии.

В своем ежегодном Послании к народу «Путь Казахстана-2050: одна цель, один интерес, одно будущее» Первый Президент Нурсултан Назарбаев уделил особое внимание социальной сфере. Он подчеркнул необходимость обратить внимание на людей с ограниченными возможностями, для которых наша страна должна стать безбарьерной зоной, позаботиться о людях с ограниченными возможностями. В Государственной программе развития образования на 2011-2020 годы предусмотрены конкретные меры по реализации инклюзивного образования. Они могут обеспечить равный доступ к качественному образованию для детей с ограниченными возможностями, а также способствовать обучению и интеграции в общество. Инклюзивное образование – это интеграционный процесс, который включает развитие доступа к образованию для всех детей и к общему образованию с целью адаптации к потребностям всех детей [1, с.1].

Целью школы инклюзивного образования является обеспечение того, чтобы все учащиеся жили полноценной жизнью в обществе, активно участвовали в группе, местном сообществе и, таким образом, взаимодействовали друг с другом как члены сообщества. Учителя, работающие в школах по принципам инклюзии, несут особую ответственность: обучать всех закрепленных за ними учащихся; гибкие обучающие решения и их контроль; обеспечение обучения в соответствии с типовой учебной программой, адаптация подробной информации в тех случаях, когда успеваемость детей отличается от ожидаемой; обучение разным аудиториям; поддерживать, использовать и координировать учеников, которым нужно больше действий, чем их сверстникам. Исследователи говорят о «трансформационном опыте» педагогов, которые стали инклюзивными учителями. Это изменения, которые вовлекают всех учителей и родителей, чтобы научиться взаимодействовать с учениками; овладение компетенциями, необходимыми для обучения всех учеников; состоит в том, чтобы изменить их взгляд на учеников, которые отличаются от своих сверстников. Преимущества инклюзивного образования на благо ребенка и общества: «Чтобы быть хорошим учителем, нужно любить то, чему учишь, и любить то, что учишь», – говорит Василий Ключевский, известный российский историк. Работа с детьми-инвалидами требует не только любви, но и большого терпения, понимания и сострадания, постоянной психологической поддержки, уверенности в своих силах и способностях. Общая цель психологической поддержки детей с ограниченными возможностями в системе инклюзивного образования – поддержание психологического здоровья детей и создание условий для их полноценного развития (3, с.25).

В педагогической работе по мнению И.Алтынсарина, все дело в умении учителя найти наилучшие примеры обучения и в правильном обращении с детьми, что не мало важно в работе с детьми с особыми образовательными потребностями. Сегодня на базе нашего кабинета дети с разными диагнозами согласно определению ПМПК. Поскольку эти дети и их окружение находятся в психологически неблагоприятной ситуации, каждому ребенку и их родственникам требуется психологическая и педагогическая помощь. Общеизвестно, что характер семейного воспитания оказывает большое влияние на становление образа «Я» в детском возрасте и позиции ребенка по отношению к миру. Именно в семье создаются уникальные условия для формирования ценностных ориентаций, установок, эмоционального отношения к другим людям, что создает основу для развития личности ре-